

KARTA KURSU

realizowanego w module obligatoryjnym

Pedagogika (II st. st. stacjonarne, semestr pierwszy)
do programu studiów rozpoczynających się w roku akademickim 2025/2026

Nazwa	Antropologia kulturowa	
Nazwa w j. ang.	Cultural Anthropology	
Koordynator	Dr Kinga Orzeł-Dereń	Zespół dydaktyczny
		Pracownicy Instytutu Pedagogiki
Punktacja ECTS	2	

Opis kursu (cele kształcenia)

Cele kształcenia obejmują: przekazanie studentom podstawowej wiedzy dotyczącej antropologii kulturowej, ze szczególnym naciskiem na zagadnienia związane z wielokulturowością, różnorodnością kulturową oraz integracją międzykulturową. W ramach zajęć studenci poznają specyfikę historii, kultury i współczesnych problemów społecznych mniejszości, szczególnie Romów w Polsce oraz grup mniejszościowych w kontekście migracji. Celem jest także wykształcenie u studentów umiejętności rozpoznawania oraz analizowania problemów wynikających z funkcjonowania w wielokulturowym środowisku edukacyjnym i społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem ich implikacji pedagogicznych. Studenci zdobędą również kompetencje do refleksyjnego uczestnictwa w społeczeństwie wielokulturowym oraz przeciwdziałania zjawiskom dyskryminacji i wykluczenia społecznego. Zajęcia mają również na celu zapoznanie studentów z podstawami diagnozy i terapii uzależnień behawioralnych analizowanych w kontekście antropologicznym, ze szczególnym naciskiem na rozumienie uwarunkowań kulturowych tych zjawisk.

Warunki wstępne

Wiedza	Wiedza z zakresu socjologii ogólnej
Umiejętności	
Kursy	

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W01 Zna warsztat metodyczny dotyczący pracy społeczno – opiekuńczej, w tym pracy pedagoga szkolnego. Potrafi go dostosować do osób i środowisk, w tym patologicznych, zna formy aktywizacji społecznej.	K_W03
	W02 Operuje pogłębioną i uporządkowaną wiedzą z zakresu wielokulturowych uwarunkowań edukacji i upowszechniania kultury.	K_W04
Umiejętności	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych

	U01 Samodzielnie opracowuje i projektuje rozwój własny oraz wspiera projektowanie karier innych osób	K_U01
	U02 Posiada zaawansowane umiejętności upowszechniania kultury i animowania działań kulturalnych w różnych środowiskach.	K_U04
Kompetencje społeczne	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
	K01 Prezentuje postawę otwartości na problemy i potrzeby człowieka oraz gotowość do podejmowania różnorodnych form pomocy.	K_K01
	K02 Dysponuje wysokimi kompetencjami społecznymi umożliwiającymi nawiązanie relacji interpersonalnych z różnymi podmiotami.	K_K02
	K03 Jest przekonany o konieczności profesjonalnej współpracy z wewnętrznymi i zewnętrznymi interesariuszami.	K_K03

Organizacja											
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach									
		A		K		L		S		P	E
Liczba godzin	15	15									
30											

Opis metod prowadzenia zajęć

Metody prowadzenia zajęć: Wykład z elementami wykładu problemowego, dyskusja oraz analiza tekstu źródłowego. Ćwiczenia: podawcza, analiza studium przypadku, praca indywidualna zespołowa.

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01								x					
W02							x	x		x			
U01							x	x		x			
U02							x	x		x			
K01								x					
K02								x					
K03								x					

Kryteria oceny	Na ocenę składa się: udział w zajęciach, udział w dyskusji, esej zaliczeniowy
----------------	---

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

1. Wprowadzenie do antropologii kulturowej – podstawowe pojęcia i założenia.
2. Historia i kultura Romów w Polsce – tradycje, obyczaje, język.
3. Współczesne problemy społeczno-kulturowe Romów w Polsce.
4. Mniejszości etniczne i narodowe – definicje, podobieństwa, różnice.
5. Migracje dzieci z Ukrainy do Polski – konteksty społeczne, edukacyjne i kulturowe.
6. Analiza współczesnych zjawisk społecznych z perspektywy antropologicznej.
7. Pedagogiczne implikacje problemów kulturowych i społecznych.
8. Zapoznanie studentów z podstawowymi zagadnieniami uzależnień behawioralnych w perspektywie antropologicznej.
9. Rozwinięcie umiejętności analizy uwarunkowań kulturowych oraz społecznych mechanizmów uzależnień behawioralnych.
10. Omówienie kulturowych uwarunkowań terapii uzależnień behawioralnych oraz ich pedagogicznych implikacji w środowisku wielokulturowym.

Wykaz literatury podstawowej

Grzymała-Moszczyńska, H., Barzykowski, K., Dzida, D., Grzymała-Moszczyńska, J., & Kosno, M. (2011). Raport końcowy z projektu badawczego: Funkcjonowanie poznawcze i językowe dzieci romskich uczęszczających do szkół podstawowych specjalnych i masowych – konteksty społeczne.

Grzymała-Moszczyńska, H., Barzykowski, K., Dzida, D., Grzymała-Moszczyńska, J., & Kosno, M. (2011). Dziecko uwikłane. Sytuacja dzieci romskich w polskim systemie oświaty oraz ich funkcjonowanie poznawcze i językowe. W: B. Weigl & M. Różycka (Red.), Romowie 2011. Życie na pograniczu (s. 56–88). Warszawa: Wydawnictwo SWPS.

Jagodzińska Diana, Pakura Monika. (2016). Dziecko romskie - członek społeczeństwa, uczeń, obywatel : mniejszości etniczne w prawie i badaniach ankietowych. "Z Teorii i Praktyki Dydaktycznej Języka Polskiego" (T. 25 (2016), s.61-78).

Miłkowska, G. (2010). Kontrowersje wokół edukacji dzieci romskich na przykładzie regionu śląskiego. Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Pedagogika, 19, 213–222.

Szulgan, A. (2019). Praca z dziećmi cudzoziemskimi w polskiej szkole: metody działania i własne doświadczenia. Języki Obce w Szkole, 63(4), 55–59.

Bernacka-Langier, A., Dąbrowa, E., Pawlic-Rafałowska, E., Wasilewska-Łaszczyk, J., & Zasuińska, M. (2011). Praca z uczniem cudzoziemskim. Przewodnik dobrych praktyk dla dyrektorów, nauczycieli, pedagogów i psychologów. Warszawa: Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy, Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń.

Orzeł-Dereń K. (2023). Na pograniczu kultur Edukacja dzieci romskich w wielokulturowym kontekście polskiej szkoły, Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna. - 2023, Vol. 11, nr specjalny, s. 221-234

Orzeł-Dereń K. (2025). Pedagogika dialogu jako odpowiedź na wyzwania współczesnych relacji międzykulturowych w: Peregrynacje międzykulturowe: księga jubileuszowa dedykowana Prof. Tadeuszowi Palecznemu pod redakcją Magdaleny Banaszkiewicz, Moniki Banaś, Franciszka Czecha, Anny Dudy i Karoliny Golemo, Kraków: Księgarnia Akademicka, s. 71-87

Tędziągolska, M., Walczak, B., & Żelazowska-Kosiorek, A. (2022). Szkoła zróżnicowana kulturowo. Wyzwania i potrzeby związane z napływem uczniów z Ukrainy. Warszawa: Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Tędziągolska, M., Walczak, B., & Wielecki, K. M. (2023). Uczniowie i uczennice z Ukrainy w polskich szkołach – rok szkolny 2023/2024. Raport z badań jakościowych. Warszawa: Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę. (2022). Dzieci się liczą 2022 – Ukraina. Sytuacja dzieci ukraińskich w Polsce. Warszawa: Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę.

Fundacja Szkoła z Klasą. (2022). Razem w klasie. Dzieci z Ukrainy w polskich szkołach. Raport z badania. Warszawa: Fundacja Szkoła z Klasą.

Gajda J., Antropologia kulturowa. Cz. I, Kraków 2008.

Wykaz literatury uzupełniającej

Lewandowski E., Pejzaż etniczny Europy, Warszawa 2005.

Nowicka E., Świat człowieka - świat kultury, Warszawa 2003.

Kubinowski D., Nowe procesy i zjawiska kulturowe jako wyzwanie dla współczesnej pedagogiki kultury. (w:) Pedagogika Kultury t. 2, Lublin 2006.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	15
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	15
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	4
liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	4
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	4
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	4
	Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	4
Ogółem bilans czasu pracy		50
Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		2